

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 6.

V Celovcu 25. marca 1870.

Leto II.

Miha Brtoncelj

in njegove čudovite dogodbe po svetu.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

5. Miha Brtoncelj zapusti za vselej tetino kočo.

Drugi dan se je po vasi raznesla smešna govorica: Cunjar Andrejec Želodnik je prenočil s svojim osličem pri Rožekarji, kjer je bilo njegovo navadno prenočišče.

— Ko drugi zvečer spat odidejo, obleče gospodar dolgo suktnjo, stisne cepec pod pazdih in poklicavši psa kodrastega Belina, gré gledat po polji, če bi kje tati ne zasačil, ki mu je že nekaj večerov sem mnogo krompirja, zelja in kumar pokradel. — Med tem, ko je stari šaril po polji, spravi se sin, gluhi Gašper, ki je bil vseh muh poln, v kolarno, kjer je imel cunjar osla privezanega, ter mu vtakne koprivo pod rep. Osliča je to peklo, jame se valjati, brcati in slednjič neznanu tuliti, da se je cunjar zbudil in šel gledat, kaj je.

Ko stari Rožekar vse njive obleze, pride tudi v zelnik, in kako se zavzame, ko vidi tu dve osebi, ki se ravno menite o njegovem kozlu in nekaki delitvi. Nič drugače ni mislil, nego da sta mu kozla ukradla ter se sedaj prepirata, kdo bi ga imel. Možek stisne cepec v pest in jame neusmiljeno napletati prvega tati, drugi pa mu uteče. Slednjič se mu tudi ta izvije in zbeži. Rožekar ogleda zelnik, če ni zopet kaj škode, pa nikjer ni nič zapazil. Samo od gozda sem je puhtel grozni smrad, kjer je pred mescem pokopal poginjeno tele. Napoti se tje, in kako se začudi, ko vidi že na pol gnjilo mrho izkopano in krog otvezeno vrv. Sedaj še-le je šinila možu prava misel v glavo. „Ahá,“ misli si, „ta dva sta najbrž zaklad kopala!“ in žal mu je bilo, da je tega abotneža tako po nedolžnem pretepal.

O, kaki smeh je bil drugo jutro po vsej hiši, ko je Rožekar pripovedoval nočni dogodek. Celó gluhi Gašper se je krohotal na vse grlo, čeravno ni vedel zakaj.

Ta smešni dogodek je drugi dan pravil cunjar Želodnik po vasi, ko je cunje pobiral, in gotovo ne bi bil nihče zvedel, kdo sta bila ona dva prismodeža, ko ne bi se bil Mihec drugo jutro izdal teti, ki ga je prasha, kje je raztrgal hlače. — To je Miha še bolj jezilo, ker so se sedaj povsod norčevali ž njim in ga imenovali trapastega Brtonceljna. Kako bi se bil znosil nad goljuživim Kosabrinom, ki je bil vzrok vsega tega, ko bi bil mogel! — Pa sedaj ni bilo drugače, moral je potrpežljivo prenašati zasmehovanje vaše mladine.

Pa tudi temu zasmehovanju se hoče Brtoncelj kmalo umakniti.

Mihec je rasel v starosti, pa ne tolikanj v mo-drosti, kot v norosti, in bil je res živi križ stari teti, čem večji je prihajal. Bil je trmoglav, neubogljiv in

kakor je Neža večkrat sama tožila, od dne do dne bolj neumen. Prosila je že Boga, da bi jo rešil te nadležne butare, in bila je res uslišana.

Bilo je smajno nedeljo popoldne. In smajna nedelja ta je se vé da najvažnejša v celem letu. Tedaj vsaka dekle obleče najlepše krilo, dne najbolj pisano ruto za vrat, na glavo pa belo pečo z umetno pletenimi kraji. Ravno tako skušajo tudi fantje ponašati se s svojo opravo. Irhaste hlače, ki so že dolgo ležale v škrinji, pridejo zopet na dan. Visoki črevlji z gubami se polegnejo čez kolena, da so napeti, kot bi jih vlij, glavo pa krije majhen klobuček kastorec, za katerim je cel grm dišečega rožmarina in družih vrtnih cvetlic.

Tudi Mihec se je danes našopiril, kolikor se je dalo, čeravno se njegova obleka ni smela primerjati onej družih vaških fantov. — Irhaste hlače je sicer tudi imel, pa bile so tako široke, da bi bil lahko dva Miha Brtonceljna vanje spravil; — teta so jih pode-dovali po svojem bratu ter jih potem podarili Miheu v znamenje iskrene ljubezni. Klobuk tudi ni bil čisto po današnji šegi, ker je imel neznanu velike kraje, štebali pri črevljih pa so bili okorni, kot rog, da se niso dali tako lepo gubančiti, kot drugi. Pa kaj se če! Obleka ni bila umerjena Miheu, in predelovati jo bilo bi škoda, ker stare reči imajo še vedno svojo vrednost. Mihec tudi ni porajtal teh malenkosti, da je bila le obleka cela, in bil je zadovoljen.

Ravno kakor sveča je stal v nedeljo po krščan-skem nauku na farovškem dvorišču med drugimi fantini, ki so ga poredno dražili in se norčevali ž njim. Pa on tega ni porajtal; med fanti je bil vendar in vžival vse njihne pravice po dnevi in po noči, in to je bilo zanj dovolj.

Mladina in starost se je že večidel razšla, bodi si v krčmo privoščit si poliček vina, ali pa domú, da bi se še to in uno vganilo: kterege dela se bode treba čez teden naj bolj poprijeti, če je detelja že zrela, prosó opleto i. t. d.; le Mihec je še stal na farovškem dvorišču ter zrl v zvonik, kot bi se hotel prepričati, če ura prav kaže ali ne. — Kmaló potem pride iz hleva farovski hlapec Juri. — „No, Miha,“ pravi ondi stoječemu fan-tinu, „bova pa šla k Jurčetu na poliček vina, da prej dan mine. Danes je smajna nedelja, in ta je le enkrat v letu, toraj se spodobi, da človek nekoliko iz ojníc stopi.“

Miha je nekaj nerazumljivo mrmral in sramožljivo oči pobesil, pa hlapec je že vedel, kaj leži revežu na srcu in ga hudo tlačí. — „Nič se ne boj,“ pravi, „da-nes bom jaz plačal, saj sem ti obljubil, ker si mi zadnjič pomagal gnoj trositi na Rebri. Boš pa drugo pot ti.“ —

Te besede so bile hladilno mazilo Mihčevemu krvavečemu srcu. Popravil si je klobuk še bolj po strani in djal poln radosti: „I če je tako, pa pojdiva! Ti je že šló za eno popoldne!“ — In šla sta v krčmo, Mi

hec prvokrat v svojem življenji. Kaj se je ondi godilo, nam ni treba praviti, ker vsakdo vé, kako je onemu pri srcu, ki prvokrat sedi v krčmi med sosedi s prijateljem, ki bo zanj plačal.

Solnce je že zašlo za božjo gnado, ko je Neža otožno sedela na vežnem pragu in žalostno zrla po dolini, kakor bi jej nekaj posebnega sree težilo.

Po poti gori jo primaha Miha počasnih korakov, ker njegov život je bil danes tako nenavadno težek, kakor še nikdar ne poprej. Sedaj ga je vlekle v eno, sedaj v drugo stran, potem zopet nazaj, in vsak vršiček mu je prav prišel, da se je poprijel zanj ter ni šel rakovo pot nazaj v dolino.

Zagledavši domačo koč, obšlo ga je tako veselje, da je jel na glas prepevati:

Mi smo mi,
Vsak pa ni,
Hojladri, hojladri!

Vse to je teta molčé opazovala in črni oblaki so se jej zbirali na čelu. — Mihec se približa hiši in zagledavši teto na pragu, nasloni se na plot, ker so mu nogé službo odrekle, in prijazno smehljaje se ter z glavo majaje, pravi: „O, teta, danes smo pa fantje od fare! — Nič bati, — nič! Vse naše pa Nackovo! — Teta! teta! — Slišite? — Nikar tako grdo ne glejte; — jelite, da me imate radi? juhej!“

Neža, ki je dolgo iskala pripravnih besedi, da bi pozdravila pijanega Mihea, vzdigne se slednjič z groznim hrščanjem, kakor huda ura, kekar se bliža plodnemu polju, in suha brada jej miga, kot bi bila iz udov skočila. „O jaz nesrečna ženska na svetu!“ pričela je na pol jokaje na pol hudovaje se, „o kaj sem doživela na stara leta! — Vsi moji opomini so bili bob v steno, vseh malopridnosti se je že privadil, sedaj pa je jel še popijati. — Poberi se mi spred oči, ti grdoba nesramna, jaz te več ne poznam, ni te nočem poznati. Ti si grši, nego neumna živina, ki vsaj vé, kedaj je sita, ti pa ne veš!“ In pri tej priči plane v kuhinjo, zgrabi največe burklje, in kot bi šlo proti najkrutejšemu sovražniku, drla je urnih korakov nad pijanega Mihea. Ta videč, da je preslab v tem stanu ustavljati se teti, ki so tako strašno oboroženi, zbere svoje slednje moči ter se spusti v beg proti bližnjemu gozdu, kjer je vedel, da bo v gošči naj boljše zavetje zoper krutega sovražnika, ki ga je z vso silo napadel. Veselje je bilo gledati, kako jo je plet pijani Mihec naprej, za njim pa z nastavljenimi burkljami razsrjena teta, ki je že zdaj zdaj mislila oplaziti svojega neubogljivega rejenca. Pa Mihea sreča vendar ni še popolnoma zapustila. Okorna teta se ob meji spodtakne in se zvali na tla, Mihec pa porabi to priliko in srečno ubeži v gozd. — Sedaj je bil rešen vseh napadov, samo posamezne grozeče besede so se še čule od daleč, ki pa so slednjič tudi potihnille.

Brtoncelj se nasloni na debelo bukev, ki je bila toliko potrpežljiva, da je držala njegovo onemoglo truplo. Čudno, čudno mešalo se je danes v njegovi glavi, vse se je vrtelo, vse je videl dvojno, trojno, ali pa še mnogoterneje. Drevesa so plesala, bližnji hrib se je vrtel v kolobaru in celo tla pod njim so se pomikala dalje. Zdelo se mu je, kot bi splošni potres majal zemljo, in z vso ljubeznivostjo je objel gostovejo bukev, da ne bi ga ta vrtnec vrgel na tla. Slednjič se mu je le še zdelo, kot bi se zibal v zibeli in v tem prijetnem stanju zatisne oči in zaspi.

Se mu je li to noč kaj sanjalo, ali ne, se ne vé. — Ko se prebudi, tresel se je mraza na vseh udih in

krog in krog je bila črna noč. Dolgo je šlatat krog sebe, kje bi bil, pa kamor je potipal, zadel je ob grmovje ali pa drevesno deblo. Glava bila je še grozno težka in nogé okorne, kakor bi bil že Bog vedi kako dolgo pot storil. Dogodek po dnevi mu je bil še nekoliko pred očmi, pa le motno: da je bil s farovškim Jurjem v krčmi, da ga je teta z burkljami podila, to je še nekoliko vedel, ali kako je prišel tu sem, tega se ni mogel domisliti. — Šaril je dolgo po hosti, pa gozda ni bilo ni konca ni kraja, kakor bi se bil nakrat po vsem svetu raztegnil. Trikrat je šel taisto pot, pa vselaj zopet prišel nazaj na prejšino mesto. — „To ni drugače, nego da me copernice vodijo,“ pravi sam pri sebi in še enkrat nastopi neprijetno pot. Mokra grmovje ga je opletalo od vseh strani in trnje praskalo po rokah, slednjič pa vendar zagleda v daljavi luč in napoti se naravnost tje.

Bila je to bajta osebnika Matevža Škrabca, ki je leto in dan kahal žganje iz brinjevih jagod, bezga in borovnic, ter ga prodajal po svetu.

„Domú ne grem,“ pravi Brtoncelj, „tudi bi mi teta ne odpri, tjekaj-le pojdem, da se vsaj pogrejem, jutri bo pa že kakó, nič ne dé, če me tudi teta nekoliko ozmirjajo.“ — Ne iskaje nikakoršne steze, pobriše jo kar prek deteljišča proti koči in ondi potrka s pestjo po durih.

„Kdo je?“ oglasi se znotraj hrščeči glas.

„Jaz, oče, jaz; Miha Brtoncelj z Razborja!“

Zapah znotraj se odmakne, duri zaškripljejo in Mihec ves moker zleze v sobo.

„Bog pomagaj, kod pa si hodil, da si tako obdelan?“ prasha Škrabec ves zavzet, videč da se Mihec mraza trese.

„E, saj veste oče, kako je, včeraj smo ga nekoliko preveč pili, sem pa — —“

„Si pa zunaj zaspal. Je, je, taka se meni tudi včasih pripeti.“

„Ne zunaj zaspal. Teta so me spodili od hiše, — saj veste, kake so stare babnice, — sem pa, ne vém kako, v gozd prišel in ondi zaspal. Potlej so me pa menda same copernice vodile; kajti več, nego celo uro sem lazil po hosti in vendar nisem mogel priti na dan, čeravno za vsaki kot v gozdu dobro vem, kakor za domačo peč.“

„Ti siromak ti! Ná kupico borovničevca, da se ogreješ, na tešči želodec je dober, ravno včeraj sem ga skuhal. — Hm, hm, kaj mi praviš, da te je teta spodila! I no Miha, pa bi si kje drugej poiskal kake službe, saj ni, da bi moral vedno pri starki čepeti in njene obresti pobirati.“

„Ko bi vedel kam?“

„E, služba se že dobi. — Unokrat mi je naročevala gospá v Špitalskem gradu, kateri nosim brinjevec, da bi jej dobil kacega pripravnega hlapca, ki bi se znal pečati nekoliko s konji in poljedelstvom. Ti bi bil kaj pripraven. Ali si kaj vaje pri konjih?“

„O, vozaril bi že, vozaril, saj vem, kako mora biti, čeravno še nisem bil nikdar pri konjih. „Hi!“ „bjó!“ „tigot!“ se mora vpiti nad mrhami, potlej pa že gredó; vozi se po kolesnicah sredi ceste in kekar se srečata dva voza, umakne se vselej lagleji na levo uni pa jo kar naravnost reže. — To bi mi ne delalo preglavice.“

„Lej, če te je volja, pa greš lahko koj jutri zjutraj z meno tje, gotovo ti bo všeč. Jestí boš imel dovolj, dela pa ne ravno tolikanj, ker je malo zemljišča pri

gradu. Gospa je tudi tako dobra dušica, da je ni treba boljše iskati, marsikdaj ti bo še kaj privrgla, če jo boš ubogal, in ti kako poddelo kupila.“

„Že prav, kar pojdem. Čemu se bom valjal domá in poslušal marné, ko mi ni treba. Svet je velik, bo že kje tudi zame kaki koticék, saj ne potrebujem veliko, — Kar pokličite me jutri zjutraj; pa saj je že zjutraj, ne? Koliko pa je ura?“

„Polnoč je odbila prej-le, ko sem ravno kotel pristavil. — Le pojdi domu, da svoje reči pobereš in navežeš, jaz bom pa ta čas košek naložil brž ko belina iz kotla izteče. Ob štirih te bom že poklical, pa greva.“

„Že prav, le pridite. — Lehko noč!“ Pri teh besedah je zapustil Brtoncelj bajto ter jo urno majal domu, Škrabec pa se zopet vsede na debel parungelj k ognji, kjer je vrela borovničeva čorba v kotlu. —

Domá je bilo vse tiho in Mihec je dolgo premišljeval, bi li potrkal ali ne, ker bal se je še vedno tetine jeze. Slednjič pa se vendar ojači in pomaje duri. — Dolgo ni nič čuti. — Miha čaka in čaka, potlej pa zopet pomekasti duri bolj trdno. — Še ni nikogar. —

„Da bi se ta hudir polomljeni res ne odprl!“ zarentači srdito, prizdigne ter sname duri iz tečajev. — V sobi je bila tema in Mihec ni nič čutil, li teta spi ali bedi. Ukreše ogenj, napravi luč v leščerbi, potem pa se spravi na delo. — Naj prvo vzeme delavne hlače z droga pri peči ter jih naveže v culjo, potem klobuk in na kveder podšite črevlje, ki so bili sicer že precej zakrpani, pa za delavnik še dobri. Vse to naveže v veliko culo, potem pa se še ozira po sobi, kakor bi se hotel domisliti, če ni česa pozabil, prav za prav pa je le gledal od strani, če teta spé v postelji, ali so se le potajili.

Stara ni spala. Nekoliko pokašlja, vzdigne se v postelji in pravi ječno; „Kaj iščeš tod?“

„Nič — srajco mi dajte, če ste jo oprali.“

Zopet nastane delj časa molk, potem pa nadaljuje Neža: „Kaj pa navezuješ to? Kam pojdeš!“

„Preč, teta, preč; po svetu. Jaz nočem, da bi me za vsako malo reč z burkljami gonili od hiše, da se potem vsa vas z menoj norčuje: Služit pojdem, pa bo mir besedi.“

„Pa podi, kakor se spodobi človeku, te pa ne bom gonila. Tega se sramuješ, če ti jaz kaj rečem, ako pa se napiješ, kot krava in rajsajaš po vasi, da te ljudje gledajo, tega te pa ni sram, jeli? Pamet rabi, pamet, ki ti jo je Bog dal, in ne bode ti treba hoditi po svetu.“

„Zmirjajte, ali ne zmirjajte, teta; vse je zastonj, Miha ne boste videli nikdar več, — nikdar več! pa je!“

„Ovbe, kam neki pojdeš, na koprive menda?“ —

„Kamor čem. — Daleč! — Le dajte mi srajco brž, če ste jo oprali in pogladili, da jo navežem v culo, saj potlej vas ne bom več nadlegoval.“

Neža je vendar še ljubila Mihea, čeravno je svojo ljubezen le malokdaj pokazala. Pa saj pravijo, da le fisti oče otroke ljubi, ki jih nikdar lepo ne pogleda ter jim vedno žuga s šibo, — in če so te besede resnične, smemo reči, da je Neža neizrečeno ljubila Brtonceljna, čeravno ga je vedno zmirjala in klepetala nad njim. — Videti, kako jezno navezuje Mihec svojo culo, vderó se jej debele solze po velem licu in z zaduhlim glasom pravi: „Kaj res misliš iti, Mihec? — Lepo te prosim, kam se češ peki djati sam po svetu na tujem? Nobe-nega človeka ne boš imel, da bi ti stregel, če bi kdaj zbolel, še manj pa, da bi ti kaj dal. O, saj pravim, toliko časa sem te redila, v plenicah te mi je pustila

mati, sedaj na stare dni me boš pa zapustil? — Le čakaj, ne bo se ti dobro godilo ne, ker tako slabo spolnuješ četrto zapoved!“ Počasi je tavalá do predala in prinesla Mihecu srajco, ki jo je potlačil k drugi robi v culo. — Ubogi teti je bilo gotovo žal, da je prosila Bogá, naj bi jo rešil porednega fanta, ali ona ni mislila, da jo bo tako brž uslišal.

Miha je opravil svoje delo, privlekel pipo in mehur iz žepa ter si zapalil tobak, ktereга prej nikdar ni smel pušiti v pričo tete. — „Tako-le, teta,“ pravi, „tako-le ga bomo odslej čofali, ko bomo vozili gospodo v kočijah po cesti iz mesta v mesto in po največih graščinah. Več mi ne boste pipe v peč vrgli, kot unokrat tisto bezgovo, ki sem si jo bil sam naredil.“

„O ti moj Bog!“ vzdihne Neža ter sklene roki. „Ves spriden si že, kaj pa še le bo, ko prideš po svetu? Vseh hudobij se boš privadil in nazadnje te bodo še obesili. — Moli rajé, moli, da bi te sv. Duh razsvetlil in pravo pamet podelil, ne pa prismodij uganjati. Ves neumen si, ljudjé te bodo suvali iz kota v kot in čem delj pojdeš, tem delj ti bodo kazali. — Kaj ne bi mogel potrpeti do predpusta, ko se bo županov hlapec oženil, in lahko ti prideš na njegovo mesto? Pa stori, kakor hočeš, saj vém, da moja beseda pri tebi nič ne pomaga.“

Pa Mihec se ni zmenil za tetine opomine; moško je koračil po sobi puhaje tobak, zraven pa našteval na prste, koliko mesenih klobas bode pohrustal v gradu vsako nedeljo, in koliko primečka bode dobil od blage gospé, katero mu je Škrabec tako hvalil. —

Zjutraj je bil Mihec že optan z navezano culo, ko žganjar Škrabec potrka na okno.

„Že grém!“ oglasi se Miha v sobi, — „Tedaj teta, zdravi bodite, pa nikar ne zamerite, da vas zapustim. Na tem svetu se ne vidiva več, če se tam ne bova, jaz grém daleč tje za gore, kamor solnce zahaja.“

„Pa vsaj ne v Ameriko?“ seže mu Neža jokaje v besedo.

„Dosti bliže menda ne, ker Škrabca včasih po štirinajst dni ni domu, če gre tje z žganjem, to mora precej dolga pot biti. — Bog vas obvaruj!“

Miha je zapustil tetino sobo, vežine duri so zaskripale in pred pragom je stal Škrabec s košem optan.

Jokaje je spremila teta Mihea iz hiše in ga pri odhodu še poškopila z blagoslovljeno vodo opominjavaje ga, naj se dobro obnaša in rad moli, potem pa odide ljubi rejenček v daljni kraj, stara Neža pa zapre duri, zleze zopet v postelj in ondi milo toževa in zdihuje po ljubem Mihecu, kakor narodna pesem pravi:

Po hribeih je ivje,
Po dolincah je mraz;
O, kje boš ti Mihec,
O, kje sem pa jaz!

(Dalje prihodnjič.)

Srenja pod lipo.

Osma nedelja.

Župnik: Ker sem bil pretečeno nedeljo po naključji zadržan, nisem se mogel vdeležiti vaših pogovorov, kar mi je zelo žal, posebno ker sem slišal, da ste dobili k našej družbi novega tovarša, našega soseda Završnika. Gotovo ste bili veseli novega člana in tudi jaz

ne morem prikrivati svojega veselja, ki ga sem občutil, ko sem slišal to preveselo novico. Vam ljubi Završnik, rečem le tó, da mi ste toliko ljubši in dražji, ker ste se od nemarnih svojih tovaršev izmuzali in tú sèm k boljji in pametnejši tovaršiji podali. Zagotovim vas, da se ne boste kesali.

Završnik: No, no, gospod fajmošter, pustimo hvalo na stran; mene samega žali le to, da nisem že prej tu sèm zahajal, gotovo bi bil imel mnogo več dobička, nego ga imam od zgubljenega časa, ki ga sem potratil v Trebušnikovej krèmi.

Župnik: Ako Bog da, spregledali bodo časoma tudi drugi naši sosedje, da jim krèma ob nedeljah in praznikih nikovega dobička ne donaša, marveč le njihov mošnjiček prazni in suši; a mi, dragi moji farani, ne dajmo se zapeljati, marveč napredujmo s časom vred in kažimo z dobrim izgledom in marljivim porabljevanjem zlatega časa, da nam je mar za omiko, in da se daleč lahko pride, ako se človek po dobrih in pametnih naukih ravna. Kar se mene tiče, imeli me bote zmèrom v svojej sredi, kolikor mi bodo to moje duhovne dolžnosti dopuščale, in veselilo me bo vselej, ako bom tudi jaz od svoje strani k vašim koristnim namenom vsaj nekoliko pripomagati mogel. — No, gospod učitelj, zdaj pa le povejte, kaj ste neki danes za pogovor priredili.

Učitelj: Odslej se bomo razgovarjali o različnih žitnih plemenih posebej in pa od zemlje, ki se plemenu žita kaj najbolj prilega. To menda ni nič novega, kajti vsakemu je znano, kako in kedaj se žita sejejo.

Hrastovšek: Pred osmimi tedni bi vam bil jaz to potrdil, zdaj si pa tega ne upam, kajti že naprej vem da bomo slišali tudi pri teh razgovorih kaj tacega, kar nam doslej še ni bilo znano.

Učitelj: Najpred naj vam omenim, da pod besedo „žito“ umejemo v obče ves zrnski sad, kakor: pšenico, rež, ječmen, oves, ajdo, turšico, prosó i. t. d.; pa tudi sočivje spada tú sèm, kakor: grab, leča, fižol, bob, grahorica i. t. d. Med vsem žitom je pa gotovo najimenitniša in najdraža pšenica, o kateri se tudi hočemo najpred razgovarjati. — Pšenica, kakor veste, je mnogih plemen, ki se ločijo po barvi, beli, rudečkasti ali rujavkasti; po zrnju, okroglem ali podolgovatem in pa po podobi klasja. V naših krajih je najbolj znana zimska in jara pšenica; zimska se jeseni seje, jara pa spomladi. Navadno sejejo zimsko pšenico v takih krajih, v katerih sneg in mraz ne trpita čez tri mesece; jaro pšenico pa sejejo v krajih, kjer se zima poprej prične in sneg dalj časa trpi. Ozimna se seje v sredi kimovca meseca, jarina pa, ako je mogoče, koj v začetku in potem skozi cel mesec sušca. Pšenica, naj bo ozimna ali jarina, ljubi ilovnato težko in vlažno zemljo; ako je ilovnatij zemlji nekoliko apnene in peščene zemlje primešano, se jej to prav dobro prilega, posebno pa dobro obrodi v deteljišču, to je na takej njivi, kjer je poprej deteljá rastla.

Lipovec: Pa tudi v prosišče, koruzišče in koru-nišče sejemo pšenico, koder se, kakor se sem sam pre-pričal, čestokrat prav dobro obnese.

Župnik: Manda vas bo zanimivalo, ako vam povem, da je domovina pšenice, reži, ječmena in ovsá Azija, to je tisti del svetá, ki nam leži proti jutru in v kterem je bil rojen naš izveličar Jezus Kristus in kjer so tudi naši prvi starši prebivali. Po popisu slavnega in zvedenega moža Dureau da la Motte so posebno Jordanova dolina, Palestina in bližnje dežele Arabije tisti kraji, v katerih imenovana žita še danda-

nes divje rastejo, in od koder so je popotniki v naše kraje prinesli. Ker je zrak jutrovih krajev našim dežlam nekoliko enak, so se dala omenjena žitna plemena v naših krajih lahko privaditi in še celó v ozimino spreobrniti. — Prosó, turšica, ajda, sirek in riž (rajž) so pa iz bolj gorkih krajev domá, ki nam proti jugu ležé, so tedaj bolj mehkega plemena, in ker ne morejo mraza pretrpeti, morajo se po tem takem še le tedaj sejati, ko se ni več mraza bati. Vsa žitna plemena rastejo v svojej domovini v divjem stanu ter so, kakor mnoge druge trave, enoletne rastline, ki čez spomlad in poletje iz semena zrastejo, zrelo zrnje donesó in potem s korenino vred vsahnejo in konec vzamejo. Kakor ste ravno od gospoda učitelja slišali, se loči eno žitno pléme od drugega že po svojej vnanjej podobi, velik razloček je pa tudi ta, da trava in korenina nekterih žit najhujši mraz in zmrzline po več mesecev lahko prenesó, nekterim le srednji mraz ne škoduje, nektare pa že najmanjša slana posmodi. Odtod pa tudi pride, da kmetovalci žita delé v jarina in ozimna. Ta lastnost nekterih žit, da tudi hud in velik mraz lahko prenašajo, je veliko vredna, ker taka žita kmetovalci tudi v bolj mrzlih in goratih krajih lahko sejejo; vrhi tega je pa ta lastnost kmetovalcem tudi zaradi tega koristna, ker jim daje priliko, da svoja poljska dela, to je, setev in žetev, v dveh različnih časih lahko opravljajo in po tem takem še mnoga druga opravila redno in primerno izvršijo. — Ako tedaj taka žitna plemena, ki imajo lastnost, da velik mraz v naših krajih prenašajo, dasiravno v svojej pravej domovini niso nič zime poznale, pri nas v jeseni sejemo, prestanejo lahko našo zimo in drugo léto tolikanj prej dozori, kolikor bolj so se že v jeseni zarasle, in pridelek zrnja in slame je mnogo obilniši, nego če bi bili ravno isto žito v spomladi kot jarino sejali. Kaj je pa neki vzrok obilnišega pridelka? Nič drugega, nego ta, da se žito po vlažnem jesenskem in spomladanskem vremenu krepkeje vkorenini in po tem takem tudi obilneje postranske bilke nastavi. Jara žita, brez da bi bila močne korenine dobila, sili poletna vročina, da naglo bilke poženo, ki pa ne morejo obilnega zrnja nastaviti. Ako na ta način več let zaporedoma žito v jeseni, to je, kot ozimino sejemo, se žito sčasoma navadi, da potem več časa za dozoritev potrebuje, in če takó navajeno ozimino zopet v jarino obrnemo, nam bo jarina le takrat popolno seme donesla, ako se jej zemlja prav dobro prilega, ako je vreme prav lepo in ugodno bilo, in ako jo smo zgodaj sejali; — sicer pa ne bomo iz ozimine, ki je bila spomladi sejana, prav nič, ali pa le nezrelo seme pridelali. Vidite, ljubi moji, to so natorne postave, katerih človek ne more in tudi ne sme po svojej glavi preminjati. Kraj, vreme, zemlja, setev in obdelovanje so tedaj pglavitne reči, po katerih se rastline ravna. Ozimna žita se tedaj ne dajo nagloma v jara spremeniti, in žita in sadeži iz tujih krajev, ki niso, kar se tiče lege, vremena in zemlje, našim žitom prav nič ali celó malo podobna, se bodo kmalu zvrгла, to je, v malo letih našim žitom in sadežem popolnoma enaka postala. — To bi bile moje opazke, ki je je umnemu in izobraženemu kmetovalcu tudi vedeti treba, in ki so tudi resnega premišljevanja vredne, kajti tak kmet gotovo ni pravi kmet in tudi ni vreden imena pravega gospodarja, ki se pri svojih opravilih kar mehanično, brez pameti in brez premišljevanja ravna. — Ne zamerite, gospod učitelj, da vam sem nit pretrgal; zdaj pa le zopet nadaljujte, kjer ste v govoru zaostali.

Učitelj: Prosimo, častiti gosp. župnik, da bi nam

še večkrat kaj vmes povedali, kajti skušen mož ste in tudi veliko berete, tedaj marsikaj veste, kar je koristno in zanimljivo.

Hrastovšek: I nu; al nisem poprej rekel, da bomo zopet kaj takega slišali, kar nam je dosihmal še popolnoma neznanilo bilo? Ves svoj živi dan nisem kaj takega slišal, kar nam so ravno gospod fajmošter povedali. To so pa res lepe reči in tudi potrebne, da kmetovelec vé kaj povedati od rastlin s kterimi se peča in je nasaja.

Završnik: Žkoda da ni vsaki dan nedelja; jaz bi kar v eno mér take reči poslušal!

Učitelj: Rekel sem, da pšenica ljubi bolj težko ilovnato zemljo, pa to ni ravno neobhodno potrebno, kajti tudi na lahkej, peščenej zemlji dobro obrodi, če ima zemlja le dovolj gnojilnih moči v sebi; vendar pa, kdor ima zemlje na izbiro, ta naj seje pšenico raje v bolj vezljivo težko zemljo, ker se taka zemlja pšenici mnogo bolj prilaga, nego rži. Pšenica zahteva nadalje skrbnega in marljivega obdelovanja in se tudi za vsakim predsadam še dosti dobro obnese, ako le zemlja v čistem zdravem stanu ostane. Pomniti je pa vendar treba, da se pšenica še najbolje obnese, ako se po prahi seje, to pa zategadel, ker se pusti tako zemljišče za pšenico še najprimerniše obdelati. — Ker imata bob in ogrščica dolge korenine, postane zemlja po teh rastlinah prhka in rahla, zarad tega je pa tudi posebnega priporočila vredno, da se pšenica za bobom in ogrščico seje. Za grahom je ni tako varno sejati, posebno pri nas, ker se take njive rade zaplevijo in zapirijo. V težkej zemlji naj se pšenica vselej na brazdo vseje, nikoli pod brazdo, sicer bi le malo zrn kalilo; v dobro pognojenej zemlji se pšenica močno razraste, vsled tega se mora bolj redko sejati, da ne poleže. Sploh pa velja, da se mora pšenici dobro gnojiti.

(Dalje prihodnjič.)

Zahvala dobrotniku.

Hvaležnost je lastnost že prirojena,
V živalstvu divjem clo je nam poznana.
Kot dragi biser si človeku dana,
Ne bodi v mojem srcu zatajena!

Neznanemu dobrotniku zložena
Oj, pesmica, preslabo mi skovana!
Tje vzdigni čez goré se Gorotana;
Dolžnost ti sveta bodi naložena:

Poišči tam možá, ki duše blage
Pošilja mi duhovne hrane drage,
O, da bi sreče solnce mu sijalo!

Izvedi v srčno mi veselje novo,
Ak' moreš, tudi še imé njegovo,
Al vsaj izrekaj dolžno mu zahvalo!

Kosem.

= *Stellan Benoit*

O novi zemljiški davkovski postavi.

(Konec.)

Kaj je zemljišča čisti dohodek (§. 5.), to je jasno samo po sebi. Kar se na zemljišču pridela, ima svojo vrednost, al vse, kar za prodani pridelek kmet skupi, ne ostane njemu samemu, ni tedaj čisti dohodek, ampak on ima stroške pri vsem, kar pridela, in še le po odbitih stroških ostane čist dohodek, od kterega se davek plačuje.

Kako se bode po novi postavi poizvedel čisti dohodek zemljišč?

Tako-le se bode to godilo:

Po §. 9. bojo stopile okrajne cenilne komisije skupaj; ž njimi bode imel vsak posestnik in bo imela vsaka občina (soseska) najpred opraviti. Ta komisija ima najvažnejše opravilo; ona ceni čisti dohodek posamesnih zemljišč in celega davkovskega okraja.

Zraven te okrajne komisije ste še dve drugi, namreč deželna komisija za vsako deželo (po §. 8.) in pa najviša komisija na Dunaji (§. 7.). Al te dve komisiji ste le za to, da pregledujete ali kontrolirate to, kar okrajne komisije naredé; s tema dvema komisijama pride posestnik še le takrat v dotiko, kader se (§. 37. §. 38.) pritoži zoper cenilo okrajne komisije.

Cenilni okraj je (po §. 17.) navadno politični okraj (kanton) in za vsak tak okraj je okrajna komisija tako-le sestavljena:

1. Minister denarstva na Dunaji izvoli in imenuje predstojnika te komisije, 2 uda brez ozira na stan, stanovanje in plačanje davka, in 2 uda, ki zemljiški davek plačujeta, iz tistega okraja;

2. posestniki, ki v tistem cenilnem okraji naj več davka plačujejo, izvolijo enega uda v to okrajno komisijo, in 3. župani cenilnega okraja volijo 3 ude.

Potem vsa okrajna cenilna komisija obstoji iz predstojnika in 8 udov; vse te devetere glave imajo veljaven glas. — Ravno po tej poti se voli še 8 namestnikov.

Ministerstvo denarstva izvoli še za vsako komisijo enega poročevalca za kmetijsko in gozdno cenilno opravilo; on ima narediti vse priprave, pozvedbe, popise za cenilno delo; veljaven glas ima pa ta poročevalec (referent) le takrat, kedar je tudi ud te komisije. Pri cenitvi gozdov sme komisija poklicati tudi izvedencev, da jih popraša za svét.

Vsi komisijni udje in poročevalci morajo, če le mogoče, domači ljudje biti.

Cenilna okrajna komisija sklepa po čezpolovičnem številu glasov; če, postavimo, je 9 udov pričujočih, velja za sklep to, za kar jih glasuje 5, ker 5 je že več kot polovica od 9.

Da je pa sklep veljaven, morajo zraven predsednika saj še 4 udje pričujoči biti.

Če je 7 udov pričujočih in pa predsednik, tedaj skupaj 8, in če 4 glasujejo tako, 4 pa drugače, velja tisto, za kar predsednik glasuje.

Če bi se primerilo, da je 8 udov pričujočih in pa predsednik, in 3 bi glasovali za viši davek, eden za manj visokega, dva za srednjega, trije pa za prav nizkega, bi po takem na nobeno stran ne bilo 5 glasov, tedaj nikjer čezpolovičnega števila glasov; — v takem primerljivi se pride do sklepa tako le, da se 3 glasovi za najviši davek prištejejo 1 glas za manj visokega, — to pa stori še le 4 glasove, tedaj še premalo za

čezpolovičnico, po takem se ti 4 glasovi morajo došteti bližnjima 2 glasovoma, ki sta glasovala za srednjega, in tako se le še dobi potrebno čezpolovično število glasov.

Ta stvar o glasovanju je silno važna; dobro je paziti na njo, kajti vidi se, da se lahko primeri, da en sam glas odloči zoper voljo vseh. Naj to pokažem v izgledu: Če 2 uda komisije glasujeta za 20 gold., 2 za 15 gold., 1 za 10 gold., 4 za 8 gold., tedaj bo edini glas za 10 gold. odločil večino!

Naj tedaj komisijni udje, predno od svoje prve misli in glasú odstopijo, dobro prevdarijo, kaj pride iz tega in ali potem ne obvelja sklep, ki se jim ne zdi pravičen.

Komisija se mora držati 10 vrst, na ktere so vsa zemljišča razdeljena tako, kakor §. 16. razločuje in potem vsako zemljišče postaviti v dotično vrsto.

Zdaj se čisti dohodek za vsako vrsto pozve. Poročevalec mora v ta cilj in konec vse potrebne reči pripraviti, kakor jih §§. 22. in 23. ukažeta; iz teh priprav se naredita dva načrta tarife (§. 25.); en načrt naredi poročevalec, drugi načrt pa odsek, ki se izmed cele komisije voli. Ta dva tarifna načrta preišče in pretrese cela komisija, potem pa, ko je šla še vseh zemljišč svojega okraja o gledat in jih je primerjala z zemljišči sosednega okraja (§. 28.), izreče za njen okraj veljavno tarifo.

Pri tem je še na to paziti, da čisti dohodek ali tarifa srednje vrste je, kar najbolj mogoče, tudi poprečni dohodek vsega okraja.

Tako narejeno tarifo pošlje (§. 30.) okrajna cenilna komisija z vsemi dokladami deželni komisiji (§. 8.) v razsodbo; ona preišče vse cenitve celega okraja in jih primerja med seboj, tu in tam kaj poravná itd., in tako popravljene tarife natisniti dá in razglasi. To se (§. 31.) zgodi zato, da se pritožbe v 6 tednih pošljejo deželni komisiji; ona te pritožbe prevdari; če so veljavne, jih spreme, če ne, jih zavrzé, in potem se more po celi deželi v cenitev posamesnih zemljišč pričeti. Vsak kos (parcela) zemljišča se mora namreč v eno odločenih rubrik dodelane tarife vvrstiti, zato jo morata dva uda okrajne cenilne komisije vpričo poročevalca ogledati in jo v dotično rubriko zapisati, to je, v ceniti.

Pritožba (reklamacija) je (po §. 37.) vsacemu, kdor davek plačuje, v teku 6 tednov potem, ko se je cenilni register županiji izročil, brž pripuščena, in ta pritožba pride potem v presojo okrajni in deželni komisiji. Deželni komisiji se pa pritožba more le tedaj in v končno-veljavno razsodbo predložiti, ako okrajna komisija pritožbe ni enoglasno zavrgla (§. 37.)

Kader okrajna komisija pritožbo enoglasno zavrzé, takrat ni nobena druga pritožba mogoča, kajti dunajska najviša komisija je le za to, da pretresa predloge vseh deželnih komisij, da jih primerja med seboj in napake odstrani, in da nove komisije voli, ako je nove v cenitve treba. —

In zdaj, dragi gospodarji, sodite sami, ali ni največ ležeže na okrajnih komisijah, in da vidite, kako važne so volitve cenilnih mož.

Tiskarstvo.

To, kar človek misli in vé, daja drugim ustmeno, to je, z govorom (z besédo), ali pa pismeno,

— s pisanjem, namreč z rabo abecednih črk na znanje. Ustmeno razprostiramo svoje misli in vednosti med večim ali manjim številom ljudstva po tem, da si eden drugemu povémo, kar smo slišali in seznali; pismeno pa z večkratnim prepisovanjem tega, kar se je sprvič enkrat spisalo. Prvo, to je, razširjanje naših misli in vednosti po govoru, nije zmirom zanesljivo, kér je že znano, da se večkrat predrugači ali timveč spači, kakor si bodi, to, kar se je od začetka slišalo; drugo je pa prepočasno in tudi predrago. Premišljevali so zatorej marsikteri vrli možjé, kako da bi se moglo saj temu v okom prihajati, to je, bolj hitro in bolj dober kup, ko je mogoče, razširjati med ljudstvom zapopadek kakega si bodi rokopisa — za pospeševanje in za podporo potrebnih in koristnih znanosti med njim. Obneslo se je to skorej še le pred 410 léti Ivanu Gutenbergu v Mohuču na Nemškem. Napravile so se namreč po njem sprvič leséne, pozneje pa nalašč vlitve svinčene podobice z abecednimi, na eni strani štrlečimi znamenji (tim podobicam ne moremo sicer praviti črke ali pismenke, kakor se jim po sadanje napačni navadi pravi; ker prav za prav niso črke ali pismenke.)

Kako se napravljajo tedaj po tem natisi iz rokopisov? — Oménjene podobice se razdélujejo abecedno po odprtih predalčkih tako, da v vsak predalček pridejo podobice enacega znamenja, na primér, vse podobice z znamenjem **a** pridejo v eden, vse podobice z znamenjem **b** v drug predalček i. t. d. Službenik, ki se mu pravi stavec, kitéremu je pri tem odločeno opravilo, ima pred očmi rokopis, ga bere, jemlje iz predalčkov podobice v istem redu, kakor so črke v rokopisu, in jih stavi na male deske (tablice) po konci, kjer se razdélujejo takó, kakor imajo biti strani v knjigah ali v listih odločenih za razširjanje. Tako stavljené podobice se pomažejo na vrhu po navlašnji napravi s črnim ali mastilom kake si bodi barve, in po tem se pritiska nanje popir, ki zapopada potem na sebi vse, kar zapopada rokopis. To se pa po oménjeni napravi, ki ji pravijo tiskarna mašina, takó zaporedoma in tako hitro opravlja, da se dobi celó v pol uri več ko 500 natisov. Pač lépa iznajdba!

To stvar hočejo pa vendar še čedalje bolj zljajšati, kar se tiče stavljenja abecednih podobice po rokopisih. Ono je prepočasno, in potrebuje prej veliko časa, tedaj naravno tudi veliko délavcev. Dva Slavjana — Rusa, — namreč Osipov in Kujegininski si prizadévata zdaj v Parizu na Francozkem, da napravita za to délo mašino, ki bo po nekakem rokopise brala —!! in po tem abecedne podobice z néko malo človeško pomočjo takó stavila, ravno kakor se zdaj stavijo, pa vendar bolj hitro. Če se to vresniči, kakor sta že zagotovila oménjena dva Rusa po tem, kar smo brali, si bota pridobila neumerjočo slavo. J. G. V.

Zastavice.

18. Kdo zná vse jezike?
19. Noč in dan gori, pa vendar ne zgori? —
20. Kje raste naj boljše vino?
21. Kje pa tati ne kradejo?

Vganjka zastavic v 5. listu: 15. čoln; — 16. kamen; — 17. jezik.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Nastala je šega, da nekteri listi prav pogostoma nastavljajo novo ministerstvo. Torej prevrat v ministerstvu, tako se iz nova glasi. Da gospodje sedanje vlade ne stojé pretrdno, vé ves svet; ali se mu pa res že nevarno tla majó, ne vemo. Toda pustimo te reči takim listom, ki vsaki dan izhajajo na obširnih polah in jim je treba obilno snóvi. Poglejmo, kaj se godi v državnem zboru.

Zadnjič smo omenili, da je sprejeta nova davkóvska postava, ki bo milijone ljudi pretrdo zadevala, kedar stopi v življenje. Res da mnogo srenjskih zborov, mnogo društev vseh strank pošilja prošnje na Dunaj, naj bi se ne sprejela. Zdaj bi namreč to bilo še mogoče, ker poroma v gosposko zbornico in jo mora tudi ta potrditi, da obveljá. Ali malo imamo upa, da bi jo ovrgli. — Zdaj razpravljajo zakon o civilnih pravih. — Petrinóv predlog je padel, kar bi bili že zadnjič imeli v misel vzeti. Slovenski poslanci so vendar ostali v državnem zboru. — Pri poljski resoluciji so res že veliko „prazne slame prem-latili.“ Tolikanj so jo reševali v odboru, pa določili še nisto nič. Zdaj je pa Rechbauer z nekim predlogom zastavil nov steber, da bojo mérili va-nj, ali kaj bojo pri tem zadeli, Bog sam vedi. — Minister za uk in bogočastje namérja učencem šolske počitnice (vakance) presukati. Razposlal je okrožnico deželskim šolskim svetovalstvom, naj mu svetujejo v tej zadevi. Videli bomo, kako se bo ta reč presukala, ki že zdaj glave beli študentom, katerim bi bilo zelo nevéšč, ako bi se vélike počitnice v jeseni res skrčile na en mesec. — Največi križ sedanjim ministrom so direktne volitve, ker se nič kaj ne dá opraviti ž njimi.

V Pragi je potrjen novi župan g. Ditrich, ker ni deklarant; pa je sicer pošten narodnjak.

Laško Tirolsko se hoče administrativno ločiti od nemškega dela.

Vnanje države. Pruski Bismarkovi časniki so jeli o nemškem „cesarstvu“ govoriti, da se pripravljajo za-nj. — Na Bavarskem je knez Hohenlohe moral oditi ter na njegovo mesto prišel grof Bray. — Črnagora se zelo pripravlja za vojsko, da bi se vspéšno branila, ako se vname boj s Turki. — Luka Vukalovič je nekemu italijanskemu domoljubu, ki ga je nagovarjal, naj se na pomlad vzdigne, odgovoril, da bi to bilo zastonj, dokler zapadne oblasti čuvajo nad Turčijo.

Društvene zadeve v Celovcu.

„Trdnjava.“ 13. t. m. popoldne so imeli odborniki prvo svojo sejo, ki je trajala noter do poznega večera. Zakaj tvarine (gradiva) se je nabralo obilno — vnela se vmes tudi živahna debata, vzlásti zarad poverjenikov in prihodnjega tabora. Da bi se društvo čedalje bolj razširjalo, oživelo in vtrdilo, izvolili so se po občni želji zaupni možje ali poverjeniki (blizo 30 vseh vkup), izvrstni rodoljubi, od katerih se je nadjati, da bodo odbor podpirali na vse strani, društvo priporočevali, družnike sprejemali in doneske njene v vsakem četrtletju (tolikokrat v letu bode vsaj zboroval odbor), odboru pošiljali v Celovec. Vstreže se s tim veliko odborom, kakor tudi posameznim družnikom. Ravno v ta namen bode se tudi priobčil imenik vseh družnikov. Naj se le podvizajo družniki, pridno se oglašé-

vati. — Izdala bi se bila dalje kaka politična brošura, za ljudstvo lahko umevna, pa ker ravno „Slovenija,“ politično društvo v Ljubljani, namerjava dati na sviilo „slovenske postave s primernim podukom za novo vravnavo zemljiškega davka“, bode „Trdnjava“ svojim udom, če bo mogoče, od „Slovenije“ oskrbela kakih 300—500 iztisov omenjene knjižice.*) — Tabora se sklicujeta po družbinskih pravilih dva, o spomladi in jeseni. Za letos se prvi iz več vzrokov odloči in določi na dan sv. Jakopa, t. j. 25. julija in sicer pri Jurju Kravtu, županu na Bistrici blizo Pliberka. Da se odboru pa ne očita, kakor da bi bil nekako len in nemaren, se pred taborom napravita še dva shoda in sicer na velikonočni pondeljek prig. Kravtu, drugi pri g. F. Vigeletu, na Zilski Bistrici v binkoštni pondeljek. Lehko se tamkej prijatelji kar bodi še pogovorijo zastran tabora in družih narodnih zadev. Dobro! Kaj več o tem pa drugičkrat.

Razne novice.

Minister dr. Giskra. Najnovejša in prevažna vest z Dunaja je, da je minister Giskra odstopil, zato, ker v ministerskem zboru se ni sprejel njegov predlog zastran direktnih predelanih volitev.

Posnemanja vreden izgled. Gospod J. B. je poslal zdaten donesek za Janežičevo ustanovitev, nabravši ga pri velikonočnem izpraševanju med Korčani, ki so djali: „Radi damo za gospoda, ki je tako lepe knjige spravljal na dan.“ Slovenci! posnemajte vrle Korčane!

Žene turškega sultana. V haremu je zdaj 900 žen, vendar se sultan le treh najbolj drži, ker so posebno lepe. „Pa takega svinjaka“, pravi nekdo, „tolikanj varujejo evropske vlade.“

Stare sreberne šestice od leta 1848 in 1849 se bodo prejemale po 10 kr. pri c. k. kasah za zmenjavo samo do zadnjega marca t. l. Kesneje jih bo še kupovala samo c. k. denarnica na Dunaju ali ne več po 10 kr., temuč samo po vrednosti srebra; tako, da bo vsak ki jo bo moral tamo prodati, imel najmanje 33 procentov zgube, ker namesto 10 kr. bo dobil za šestico samo $6\frac{2}{3}$ kr. in še manj, kakor je ktera šestica manj ali več že rabljena. Ker ministerstvo daljnega časa ni dovolilo, naj se vsak podvizka ko najhitreje stare šestice zmenjati, če noče imeti velike zgube. Dobro bi bilo, če bi to župani pri farnih cerkvah, kakor je navadno, oklicati dali, da ne bodo delavci škode trpeli.

Za vodja gimnazije mariborske je imenovan Janez Gutscher, dozdanji profesor v Mariboru. Čeravno je trd Nemeč, se je dozdej vendar še vsikdar pokazal kot učitelj in začasni vodja, učencem različnih narodov enako pravičen.

Tiskarnica na akcije v Mariboru se bode osnovala, ko bo najprej mogoče. Prvi utemeljitelji, ki so bili zbrani v Celju, so prvi dan podpisali 10 tisoč gold. za novo napravo. Dalji koraki za izvršenje te naprave so se že tudi storili.

*) Družniki, ki želijo na posodo dobiti izvrstno knjižico: „Čujte, čujte! kaj slovenski jezik tirja“ ali ono „Slovenski tabori“, naj se oglasijo pri katerem odborniku „Trdnjave“ v Celovcu.

Grozovita morivka malih otrok, Pauš po imenu. Iz Gradca se piše, da je tamo bila pred kratkim pri deželni sodnji na 16 let obsojena neka žena in njen mož na 7 let v ječo. Ta hudobna baba je posebno najdenca, t. j. nezakonske otroke, ki se dajejo iz najdenišnice v rejo po deželi, po 10 in 15 gold. na rejo jemala, najljubši so ji bili bolehosti otroci. Dávala jim je maka in jim tako zavalala, potem pa mrtve s pomočjo svojega moža v reko Muro metala. Dokazano je, da je v 7 mescih takih rojencev 27 pomorila in v vodo vrgla; koliko pa še drugih otrok, katerih matere niso znane, to se ne vé. Neumno ljudstvo, katero navadno od otročiča, ki umrje, pravi, „bo pa en angeljček več v nebesih“, in katero ni vedelo, zakaj ti hudičevi babi otroci tako radi umirajo, je morivko sploh imenovalo „Engelmacherin“, t. j. žena, ktera angeljčke dela.

Oglasnik.

Dohodki za Janežičevo ustanovitev.

	gold.	kr.
Prenesek iz zadnjega lista	446	23
Poslali so na dalje gospodje:		
192 J. Dolžan, podžupnik v Radovici	2	50
193 F. Trafenik, župnik na Gornji Polskavi	1	—
194 Družniki Mohorjevi fare Jelšane	1	60
195 M. Robič, pri sv. Mikložu	1	—
196 Karkavski družniki	—	80
197 Kapucinski samostan na Reki	1	—
198 Gospa Marija Cestnikova na Reki	1	—
199 Fr. Vodopivec, profesor na Reki	1	—
200 Fr. Kosec, kaplan v Bersecu	—	50
201 Duhoven	1	—
202 Dva družnika na Golšovem	—	20
203 Bost. Gradičnik, župnik v Bilčovsu	3	50
204 A. Gros, podvodja Ljubljanskega semenišča	—	70
205—211 Franca Babnik, Matilde Cirar, Reza Martinec, Jakob Črne, Mariana Rode, Alojzij Venir, Maria Košir po 10 kr.	—	70
212 J. Gerčar, knezoškofji kaplan	—	50
213 Marija Marič	—	20
214 Fr. Ramovš	—	20
215 L. Belar	—	20
216 Jozef Zupan, karar in stolni fajmošter	1	—
217 Andrej Praprotnik	—	50
218 M. Močnik	—	50
219 J. Kovač	1	20
220 Mohorjevi družniki Šentvidske fare	4	30
221 Ferdo Gogala	—	17
222 Janez Čibašek, provizor v Medgorjah	1	—
223 Dragotin Pec, c. k. uradnik v Kranji	—	50
224 Korčani s svojim duhovnikom, nabrali pri velikonočnem izpraševanju	10	—
225 Bal. Božič, fajmošter v Pokerčah	2	—
226 Val. Plemel, kurat na Koroški Beli	1	—
227 Duhovni v Šmarji	—	50
228 Albin Poznik, odvetniški koncipient in predsednik Trdnjave v Velikovcu	10	—
229 Mohorje vi družniki dekanije Trebenske	8	20
230 Davorin Trstenjak, župnik na Ponikli	3	—
231 Benedikt Juri, kaplan	1	—
232 Deset Mohorjevih družnikov	1	—
233 L. Rozman, kaplan v Dolenji vasi	—	70
234 Mohorjevi družniki v Lembahu	3	—
235 v Št. Janžu pri Trebnem	1	—
(Dalje prihodnjič.)		
Skupnina	514	gl. 40
V Celovcu 20. marca 1870.		O d b o r.

Dohodki družbe sv. Mohora l. 1870.

	gold.	kr.
č. letni udje:		
1. M. Pirc, stolni vikar v Gorici	117	—
2. A. Brežan, provizor na Gozdanjeh	27	—
3. J. Kodermac, kurat v Gradiški	4	—
4. A. Kiršner, fajmošter v Št. Janžu	16	—
5. J. Čibašek, provizor v Medgorjah	11	—
6. L. Albreht, župnik v Dobu	29	50
7. Š. Reihman, fajm. v Selah	25	10
8. D. Trstenjak, župnik v Ponikli	45	—
9. A. Kavčič, fajmošter v Šmarjeh	37	90
10. J. Rozman, dekan v Trebnjem	182	80
11. M. Poč, kaplan v Št. Janžu	19	—
12. J. Pašič, župnik v Senožečah	24	—
13. J. Blaznik, admin. v Hrenovicah	28	—
14. L. Herg, župnik v Lembahu	27	—
15. J. Turin, kaplan v Brežicah	40	—
16. L. Bergant, kaplan v Radečem	31	15
17. V. Božič, fajmošter v Pokerčah	17	—
18. T. Žerovnik, fajmošter v Grahovem	11	—
19. M. Kulavec, župnik v Št. Vidu	134	—
20. J. Jarc, fajmošter v Dolu	25	—
21. Fr. Svetlin, duhoven na Gorici	13	—
22. J. Koman, župnik v Sežani	31	—
Čč. gg. A. Osana 1, Fr. Šušterič 1, L. Rožman 2, K. Huber 3, Učit. društvo v Ljubljani 1, Folnegovič Fr. 1, B. Šlemic 1, Smolnikar M. 2, Urb. Golmajer 3, Fr. Jesičnik 3	18	—
Vkup	913	gl. 45

Žitna cena.

Povsod po vaganu prerajtana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Kranji	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	22	5	—	4	70	4	—	5	52
Rež	3	24	2	90	3	15	2	70	3	80
Ječmen	—	—	3	—	—	—	2	55	—	—
Ajda	2	43	2	80	2	85	2	50	3	20
Tursica	2	67	3	—	3	—	2	60	3	80
Proso (Pšeno)	—	—	2	60	2	40	2	70	3	30
Oves	2	4	1	80	2	10	1	85	2	44
Krompir	—	—	2	—	1	30	1	50	1	70
Fizol	—	—	—	—	—	—	—	—	3	80

Kurzi na Dunaji 22. marca 1870.

5% metalike . 61 gld. 50 kr. | Nadavek na srebro 121 gld. 20 kr.
Národno posojilo 71 " 40 " | Cekini 5 " 85½

Dopisovalnica.

Družbina. J. B. v H. Razun „Življenja svetn.“ IV. snop, „Kristusovega življ.“ II. snop in „Perpetue“ so vse druge, leta 1869 od družbe sv. Mohora izdane bukve pošle. Le-te pa morete za stare ude dobiti po 1 gld. —

Besednikova. M. P. ž. pri sv. L. nad D. Pride kmalo. — J. K. b. v L. Prejeli zadnji in predzadnji rokopolis, hvalo! natišne se brž ko mogoče. — J. G. V. v T. Hvalo! — Fr. B—k v Č. Prihodnjič.